

Kijk naar het systeem. Begrijpen en beïnvloeden van opsporingspraktijken (2020)

W. Landman, R.M. Kouwenhoven, M. Brussen (Twynstra Gudde)

Politiewetenschap 116

Thema: 1.10 Opsporing

Doelstelling

De doelstelling is het verkrijgen van meer inzicht in 'de' cultuur van de recherche en het ontwikkelen van aangrijpingspunten om deze cultuur te beïnvloeden.

Onderzoeksvragen:

- Welke patronen zijn kenmerkend voor de cultuur van de recherche?
- Welke manieren van handelen dragen bij aan het beïnvloeden van de cultuur van de recherche?

Methoden van onderzoek

- Actie-onderzoek
- Literatuuronderzoek

Samenvatting

Dit bevat het verslag van een langer lopend actieonderzoek in de opsporing. Er is intensief in drie researchteams geobserveerd. De onderzoekers wilden – op een vergelijkbare manier als in eerder onderzoek van hen in de basisteams – de opsporing 'in duiken', onderdeel worden van het dagelijks organisatieleven van een rechercheonderdeel, proberen bij te dragen aan verandering, vastleggen wat je dan allemaal tegenkomt en deze data conceptualiseren.

Tijdens het meelopen in de researchteams bleek hoe complex de problematiek was. De vraag naar beïnvloeding van 'de' researchcultuur was op basis van het (actie)onderzoek niet zo gemakkelijk te beantwoorden. In het (actie)onderzoeksproces kwam de vraag 'waardoor gaat het zoals het gaat' steeds centraler te staan. Ze hebben gaandeweg het onderzoeksproces het begrijpen centraal gesteld en minder de ambitie van het beïnvloeden (handelingsperspectief).

De opzet en het verloop van het (actie)onderzoek heeft een omvangrijk hoofdstuk 2 opgeleverd. Wie vooral is geïnteresseerd in de opbrengsten kan dit hoofdstuk overslaan.

Hoofdstuk drie bevat een beschrijving van de historische context van opsporingspraktijken. Het hoofdstuk bestaat uit een selectie van ontwikkelingen die voor het begrijpen van de huidige opsporingspraktijken het meest van belang is. In de hoofdstukken vier tot en met negen staan de huidige opsporingspraktijken centraal. Per thema wordt ingegaan op de waarnemingen of bevindingen die zijn verzameld. Deze worden gecombineerd met bevindingen van anderen. Vervolgens geven zij interpretaties van deze waarnemingen, ofwel hypothesen waarmee ze de bevindingen verklaren. Deze hypothesen vormen de basis van een theorieontwikkeling. Ze kijken wat die verklaringen impliceren voor beïnvloeding.

Hypothesen:

- (hoofdstuk 4) Opsporingspraktijken hebben een overwegend blauwe identiteit die van invloed is op de kwaliteit van het werk en de motivatie van opsporingswerkers.
- (hoofdstuk 5) Opsporingspraktijken hebben een strafrechtelijke habitus die van invloed is op de (effectiviteit van de) aanpak van (georganiseerde) criminaliteit.
- (hoofdstuk 6) Binnen opsporingspraktijken is er sprake van een overlappende gelaagdheid die van invloed is op het eigenaarschap van rechercheurs.
- (hoofdstuk 7) Binnen opsporingspraktijken is er sprake van een functionele ordening die van invloed is op de effectiviteit van de aanpak van (georganiseerde) criminaliteit.

- (hoofdstuk 8) Binnen opsporingspraktijken is sprake van (ervaren) organisationele onrechtvaardigheid die van invloed is op zowel de onderlinge verhoudingen als het houding van het individu.
- (hoofdstuk 9) Binnen opsporingspraktijken zijn er positionele betrekkingen die kunnen ontaarden in een machtsstrijd met negatieve gevolgen voor de samenwerking tussen individuen en het welzijn van individuen.

Hoofdstuk tien bevat de conclusies ten aanzien van het begrijpen en beïnvloeden van opsporingspraktijken. In dit hoofdstuk wordt tevens een reflectie gegeven op de opbrengsten van het (actie)onderzoek vanuit het perspectief van wetenschap en praktijk.